

Veelgestelde vragen Opvang bij Particulieren¹

De laatste tijd komen er veel vragen binnen bij RSR over het opvangen door particulieren van uitgeprocedeerde asielzoekers die geen recht op opvang in een AZC meer hebben. Een deel van deze asielzoekers heeft nog wel recht om in Nederland te verblijven in afwachting van het vervolg van een lopende procedure, maar heeft geen recht op opvang. Een ander deel verblijft onrechtmatig in Nederland

Vooraf in grote steden bestaan organisaties die opvang geven aan uitgeprocedeerde asielzoekers. Een (niet complete) lijst van deze organisaties is te vinden op de website van stichting LOS. Deze opvangorganisaties hebben eigen toelatingscriteria. In veel gevallen moet er binding met de betreffende gemeente zijn. Niet iedereen komt in aanmerking voor opvang bij deze organisaties. Bovendien zijn veel van de opvangplekken vol en hebben ze lange wachtlijsten.

Is hulp aan mensen zonder rechtmatig verblijf strafbaar?

Hulp zonder winstoogmerk aan mensen zonder verblijfsvergunning en die onrechtmatig in Nederland zijn is niet strafbaar. Alleen hulp aan mensen die ongewenst zijn verklaard is wel strafbaar.

Hulp bij illegale grensoverschrijding is wel strafbaar.

Is onderdak geven aan een uitgeprocedeerde asielzoeker strafbaar?

Onderdak geven aan een persoon zonder rechtmatig verblijf is niet strafbaar, maar moet wel gemeld worden aan de korpschef volgens art. 4.40 Vb. De boete die staat op overtreding is € 250,- bij recidive.² Die boete wordt zelden opgelegd.

Noodopvangorganisaties hebben soms een overeenkomst voor 'collectieve melding' bij de gemeente. Er wordt van uit gegaan dat alle mensen die zij opvang bieden gemeld zijn.

Als wel gemeld wordt, is de kans groot dat de politie op de stoep komt te staan. De politie mag namelijk een woning binnentreden zonder 'machtiging tot binnentreden' er er een redelijk vermoeden is dat er een persoon verblijft zonder rechtmatig verblijf (art. 53 Vw). Dit kan zijn als:

- iemand die daar woonde uitgeprocedeed is geraakt;
- er eerder mensen zonder verblijfsvergunning zijn aangetroffen;
- een 'illegale' werknemer is aangetroffen in hetzelfde pand;
- er informatie van overheidsdiensten is waaruit blijkt dat iemand hier illegaal woonde;
- de politie een betrouwbare tip heeft gekregen.

Als de politie de woning binnen mag, dan mag zij iedereen controleren die zich in de woning bevindt.

¹ Versie juni 2018

² Richtlijn voor strafvordering feitgecodeerde misdrijven en overtredingen

Kan ik problemen krijgen met mijn verhuurder?

Dit is afhankelijk van het huurcontract. Illegale inwoning mag niet, maar meestal mag men wel mensen te logeren hebben. Hoe lang dit mag is afhankelijk van het huurcontract. Meestal een maand. Het maakt hierbij niet uit of de persoon rechtmatig of niet-rechtmatig in Nederland verblijft.

Kan ik problemen krijgen met mijn toeslagen?

Als er iemand in huis woont die niet rechtmatig in Nederland verblijft, heeft geen van de bewoners op dat adres recht op huur- en/of zorgtoeslag. Het recht op kinderbijslag blijft wel.

Kan ik problemen krijgen met mijn bijstandsuitkering?

Als bijstand wordt ontvangen van de gemeente kan men gekort worden op die uitkering als degene die men onderdak verleend beschouwd wordt als medebewoner. Het maakt hierbij niet uit of de medebewoner rechtmatig of onrechtmatig in Nederland verblijft. De vraag is wanneer 'logeren' 'inwoning' wordt? Inwoning is als het centrum van het dagelijks leven vanuit deze woning plaats vindt.

Hoe kan ik problemen voorkomen?

In de meeste gevallen wordt niet automatisch ontdekt dat er iemand zonder verblijfsvergunning die al dan niet rechtmatig in Nederland verblijft door particulieren wordt opgevangen. Een persoon zonder rechtmatig verblijf kan zich niet inschrijven bij de gemeente in het BRP, en is daardoor vrijwil onzichtbaar in de systemen. Problemen ontstaan vaak pas er als 'geklikt' wordt.

Een persoon die met rechtmatig verblijf ingeschreven staat op een adres en die vervolgens dit rechtmatig verblijf kwijt raakt, krijgt door de IND een code in het BRP waaruit blijkt dat hij/zij niet langer rechtmatig in Nederland verblijft. Hierdoor wordt het onrechtmatig verblijf wel bekend bij de belastingdienst (toeslagen) en de gemeente (uitkering).

Hebben ongedocumenteerden recht op gezondheidszorg?

Ongedocumenteerden hebben recht op medisch noodzakelijke zorg, maar kunnen zich niet verzekeren. Wat 'medisch noodzakelijke zorg' is, wordt bepaald door de behandelaar en kan alles zijn wat bij verzekerden in het basispakket verzekerd is. Het Centraal Administratiekantoor (CAK) voert de 'Regeling Onverzekerbare Vreemdelingen' uit.

Alle huisartsen kunnen een beroep doen op de regeling onverzekerbare vreemdelingen en kunnen hun kosten grotendeels declareren bij het CAK.

In elke regio is een ziekenhuis dat een contract heeft met het CAK. Ziekenhuizen met een contract met het CAK kunnen daar hun kosten declareren. Het is dus belangrijk dat de huisarts voor specialistische hulp doorverwijst naar een ziekenhuis met een contract bij het CAK. Alle ziekenhuizen die een contract met CAK hebben staan in een lijst op de site van het CAK. Kosten in verband met zwangerschap kunnen alle ziekenhuizen declareren.

Als medicijnen opgehaald worden bij een apotheek met een contract met het CAK hoeft per receptregel alleen een eigen bijdrage van € 5,- betaald te worden. Ook deze apotheken staan vermeld op de site. Tandartszorg moet zelf betaald worden. Alleen voor kinderen t/m 18 jaar kan de tandarts een deel van de kosten bij het CAK declareren.

De hele regeling is te vinden op www.hetcak.nl/zakelijk/regelingen/onverzekerbare-vreemdelingen.

Hebben ongedocumenteerden recht op onderwijs?

Alle kinderen van 5 tot 18 jaar in Nederland hebben recht op onderwijs en dat geldt ook voor ongedocumenteerde kinderen die niet rechtmatig in Nederland verblijven. De opleiding die begonnen is als het kind 18 jaar wordt, mag worden afgemaakt. Dit betekent niet dat het kind in Nederland mag blijven slechts om de school af te maken.

Meer informatie over het recht op onderwijs van ongedocumenteerde kinderen en problemen die daarbij kunnen voorkomen is te vinden op www.iLegaalkind.nl

Meer informatie

Voor meer informatie over rechten van ongedocumenteerden zie bijvoorbeeld:

www.basicrights.nl

www.stichtinglos.nl

www.iLegaalkind.nl

www.iLegalevrouw.nl

www.johannes-wier.nl

of neem contact op met het Regionaal Steunpunt Rechtsbescherming van VluchtelingenWerk Oost Nederland: rsr-west@vwon.nl; rsr-oost@vwon.nl; rsr-zuid@vwon.nl; rsr-noord@vwon.nl

In het geval er problemen zijn met bijvoorbeeld de huurbaas of toeslagen/uitkeringen, dan kan via de lokale VluchtelingenWerkgroep of RSR, de Landelijke Helpdesk VWN gevraagd worden om op het concrete geval toegespitst advies.